

Bouwstenen voor de toekomst

Plan van Aanpak 2023 Proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming FoodValley

12 december 2022

Mariska van de Steege & Kalle van IJendoorn (projectleiders)

Inhoudsopgave

1) Inleiding	3
2) Resultaten 2022	5
3) Vijf inhoudelijke speerpunten voor 2023	12
4) Activiteiten in 2023 en verder	15
5) Begroting	18

1) Inleiding

De landelijke pilot Jeugdbescherming Dichterbij (genoemd: Jeugdlink) in Ede is in 2022 doorontwikkeld naar een proeftuin binnen het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming voor de gehele regio FoodValley. In deze proeftuin beproeven we de uitgangspunten en principes van het toekomstscenario, onder andere door de werkzame elementen van Jeugdlink te verbreden naar de andere zes gemeenten in de regio en door te ontwikkelen naar een Regionaal Veiligheidsteam¹. Het Regionaal Veiligheidsteam sluit daarbij aan op de lokale structuur van iedere individuele gemeente in de regio.

Daarnaast liepen in de regio reeds verschillende initiatieven om de jeugdbescherming te verbeteren. De Regio FoodValley² werkt daarin bovenregionaal samen in G7-verband op Gelders niveau³. De bovenregionale samenwerking startte naar aanleiding van het eerste inspectierapport *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming.⁴ Met deze agenda zijn in heel Gelderland meerdere verbeteracties opgestart, zoals het werken vanuit eenzelfde visie op veiligheid, het vereenvoudigen van de aanmeldroute naar zorgaanbod en het ontwikkelen van een lokale aanpak voor veiligheid in gezinnen. De nadruk ligt in de verbeteragenda op het verbeteren van structuren en de benodigde randvoorwaarden. Daarnaast wordt in deze agenda het opzetten van ‘toekomsttuinen’ genoemd als belangrijke bouwsteen voor het vernieuwen en herontwerpen van de keten. FoodValley geeft hier met de proeftuin een antwoord op⁵. Vanuit de Verbeteragenda Jeugdbescherming wordt tevens gewerkt aan het ‘verminderen van regeldruk’ en het beschikbare zorgaanbod in de regio beter in beeld krijgen en afgestemd krijgen, zodat daadwerkelijk beter en tijdig passende jeugdhulp kan worden ingezet. Beide zijn randvoorwaardelijk voor het verder ontwikkelen van de proeftuin en zullen in 2023 concreter vorm moeten krijgen⁶.

Tot slot is vanuit het programma Geweld hoor Nergens Thuis is in 2022 de pilot MDA++ opgestart in het Gelders deel van de FoodValley⁷. Deze pilot overlapt in veel opzichten met de werkzaamheden van een Regionaal Veiligheidsteam. Vanaf eind 2022 is gestart met het vervlechten van deze pilot met de proeftuin. In de Utrechtse gemeenten is er al langer een MDA+ structuur die vanuit VT Utrecht en het Veiligheidshuis wordt vormgegeven. Daarbij wordt binnen de proeftuin en de bestaande lokale infrastructuur gezocht naar een slimme verbinding. Ook de Gelderse pilot Incident als kans (sneller reageren op VT-meldingen⁸) en de herbezinning op en doorontwikkeling van de Jeugdbeschermingstafel (JBT, zowel in Gelderland als Utrecht) raken aan de beoogde ambities van de proeftuin.

¹ De Foodvalley werkt momenteel in drie subregio's aan de ontwikkeling, aanvankelijk in drie teams/netwerken. Inmiddels lijkt een Gelders en een Utrechts team de meest logische ontwikkeling.

² Inclusief de Utrechtse gemeenten Rhenen, Renswoude en Veenendaal.

³ De G7 is het samenwerkingsverband van de zeven jeugdhulpregio's in de provincie Gelderland.

⁴ Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd. Toezicht bij de jeugdbescherming en jeugdreclassering*. Den Haag, november 2019.

⁵ Meer informatie over de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming: <https://gvib.nl>.

⁶ De regio Foodvalley werkt onder andere aan een uniforme toegang jeugdhulp verblijf en onderzoekt waar data kan bijdragen aan effectievere inzet.

⁷ Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel. De Utrechtse gemeenten Rhenen, Renswoude, Veenendaal maken gebruik van bovenregionale Utrechtse structuur voor MDA++.

⁸ Pilot binnen Nijkerk en Scherpenzeel.

De proeftuin in FoodValley loopt door in 2023 en verder, aansluitend bij de landelijke ambitie eind 2025 een 'nieuw' stelsel⁹ gereed te hebben. Dit plan van aanpak betreft de ambities voor het jaar 2023 en geeft tevens een doorkijkje naar de jaren erna.

⁹ Inclusief mogelijk wetgevingstraject.

2) Resultaten 2022

Het afgelopen jaar is er in de regio gewerkt aan drie ontwikkellijnen zoals vermeld in de aanvraag *Bouwstenen voor de toekomst* voor 2022.¹⁰ Per ontwikkellijn volgen hieronder eerst de bereikte resultaten.

1) Doorontwikkelen werkwijze

Eind 2021 is de werkwijze van Jeugdlink in Ede beschreven.¹¹ Dit document is de basis waarbinnen in de proeftuin verder is gewerkt om de uitvoering van de kind- en gezinsbescherming meer gezinsgericht, eenvoudiger, transparant en meer lerend te krijgen¹². De lokale teams blijven daarbij in de regio en halen de professionals van het Regionaal Veiligheidsteam (in Ede Jeugdlink genaamd) erbij zodra er onveiligheid in gezinnen speelt, ze niet goed weten hoe verder en/of met een specialistische collega willen sparren. Vanuit het veiligheidsteam voegen professionals expertise rond onveiligheid en waar nodig slagkracht toe aan de inzet van de lokale professional. Inmiddels weten in de gemeente Ede de professionals van het lokale team (in Ede: Sociaal Team) de collega's van het Regionaal Veiligheidsteam (Jeugdlink) goed te vinden. De werkdruk in het Regionaal Veiligheidsteam in Ede neemt vanaf het voorjaar 2022 toe, met name door de toeloop van casuïstiek. Het streven van het Regionaal Veiligheidsteam is zonder wachttijd te werken en direct te kunnen aansluiten op de vraag van de collega van het lokaal team. Door de grote vraag en de hoeveelheid casuïstiek waarbij het regionaal veiligheidsteam in Ede betrokken raakt, is bij de teamleden (te) beperkt ruimte voor inhoudelijke doorontwikkeling¹³. Het behouden van deze ruimte vergt de komende tijd de benodigde aandacht.

Resultaten over 2022 in getallen (peildatum: 1 december 2022)

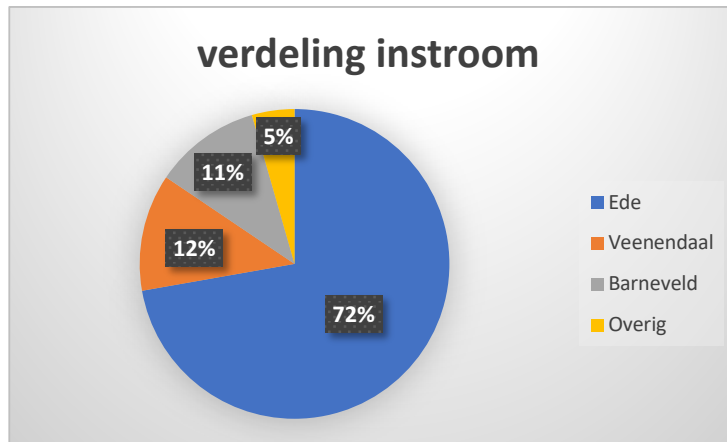
Het Regionaal Veiligheidsteam in de gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel en Renswoude, Rhenen en Veenendaal zijn in 2022 in totaal bij **103 casussen** betrokken geweest. Van deze casussen komt 65% uit Ede (119.986 inwoners). In Ede is het Regionaal Veiligheidsteam heel 2022 operationeel geweest. De gemeente Veenendaal (67.671 inwoners) vertegenwoordigt 11% van instroom. In deze gemeente is het regionaal Veiligheidsteam alleen het vierde kwartaal van 2022 operationeel geweest). 10% van de instroom komt uit Barneveld (60.584 inwoners). In deze gemeenten is het Regionaal Veiligheidsteam in het derde kwartaal van 2022 gestart De overige instroom komt uit de gemeenten Nijkerk, Scherpenzeel, Rhenen en Renswoude.

¹⁰ Bouwstenen voor de toekomst. Projectplan proeftuin FoodValley toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, 2021.

¹¹ Annette Wilting & Daphne Klein-Bottenberg (december 2021). *Werkwijze Jeugdlink Ede*. Jeugdhulpregio FoodValley, gemeente Ede, JBG, WSS, RvdK en VT. Inmiddels is Jeugdlink in Ede doorontwikkeld naar een Regionaal Veiligheidsteam, de naam is echter behouden gebleven.

¹² <https://open.overheid.nl/repository/ronl-79dad0a9-c043-4a8b-8d15-f65d288242d2/1/pdf/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf>.

¹³ Dit zorgpunt is eveneens herkenbaar voor de doorontwikkeling van lokale teams.

In ongeveer een derde van de 103 casussen gaat het Regionaal Veiligheidsteam meer langdurig optrekken met de lokale professional, de overige casussen betreffen kortdurend advies en consult. De betrokkenheid bij de langer lopende casus varieert van enkele dagen tot langer dan een jaar. Het grootste deel van de casussen, ruim tweederde, werd het afgelopen jaar aangemeld door een lokale professional (de overige instroom verliep via Veilig Thuis). De problematiek die het meest voorkomt in de casus zijn: een complexe echtscheiding (27%), gezinnen met meervoudige en complexe problematiek (28%) de de veiligheid is in het geding. (29%) Eind 2022 voeren we binnen het Regionaal Veiligheidsteam de eerste (v)ots-en uit en vindt er vanuit het Regionaal Veiligheidsteam een onderzoek naar een mogelijk verzoek om (v)ots plaats, waarbij het is gelukt vrijwel alle functionaliteiten van een Regionaal Veiligheidsteam te beproeven.

Halverwege 2022 is het werkgebied van het Regionaal Veiligheidsteam uitgebreid naar de gemeenten Barneveld, Nijkerk en Scherpenzeel, dit team bestaat voornamelijk uit professionals die werken in Ede uitgebreid met capaciteit van Jeugdbescherming Gelderland (JbG) en de William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (WSS JBJR). De bedoeling is ook in deze drie gemeenten in aanvulling op de lokale infrastructuur te werken. In deze subregio sluiten we aan bij samenwerkingsvormen die er al zijn (denk aan de zorgtafels met JbG in Barneveld en Nijkerk en de reeds bestaande inzet van de Actieve Consultatieve Dienstverlening¹⁴ door JbG). Met lokale professionals uit de drie gemeenten vormen we een ontwikkelteam dat met de collega's van VT, RvdK, JbG en WSS JBJR de werkwijze ontwikkelt. Het Regionaal Veiligheidsteam in Ede is daarbij een model waaraan we de situatie in deze drie gemeenten spiegelen (we volgen een *good practice* in plaats van het 'uitrollen' van een blauwdruk). Dit blijkt nog niet eenvoudig, onder andere door capaciteitsgebrek bij JbG en lokale behoeften die afwijken.

Vanaf 1 oktober 2022 zijn ook de gemeenten Renswoude, Rhenen en Veenendaal gestart met een Regionaal Veiligheidsteam. Hiervoor is een tweede team opgezet met professionals van de Utrechtse partners (SAVE jeugdbescherming, WSS JBJR, VT Utrecht, RvdK Utrecht). In het Utrechtse werkgebied worden bestaande afspraken tussen de CJG's en SAVE/WSS JBJR benut.

¹⁴ Dit aanbod en de werkwijze komt voort uit de afspraken in de GVJB.

De instroom van vragen naar het Regionaal Veiligheidsteam komt daardoor snel op gang en lokale teams profiteren van de positionering van het team (dichtbij en benaderbaar). Alle lokale teams hebben uren en ruimte vrijgemaakt om actief mee te gaan doen. Bij lokaal teams is het nog zoeken; 'tot waar zijn we zelf van veiligheid en wanneer is het Regionaal Veiligheidsteam nodig'. Deze zoektocht laat zich niet vatten in regels of afspraken.

De inzet van het Regionaal Veiligheidsteam is gericht op het werken vanuit verbinding en contact. Dat betekent dat de professional, in samenwerking met de lokale collega, probeert de gezinsleden

vanuit verbinding te bewegen tot verandering om hun veiligheid te waarborgen, en daarmee de inzet van een kindbeschermingsmaatregel te voorkomen¹⁵. De professional van het veiligheidsteam bevroegt en onderzoekt met de gezinsleden en de betrokken (lokale) professionals, en geeft tegelijkertijd aan welke concrete veranderingen nodig zijn. Ondertussen blijven de teamleden van het veiligheidsteam meer en meer elkaars werk verkennen, waarbij zij elkaar bevroegen en elkaars expertise gebruiken.¹⁶ We beproeven hoe we een ondertoezichtstelling gericht en kortdurend kunnen inzetten om tot een verbeterde veiligheid in gezinnen te komen.

De professionals in het Regionaal Veiligheidsteam zijn getraind in de Top 3-methodiek (ontwikkeld door Civil Care, doorontwikkeling van Signs of Safety), samen met een groot aantal lokale collega's in het kader van de pilot MDA++/Geweld Hoort Nergens Thuis. Deze methodiek staat centraal in de werkwijze van het Regionaal Veiligheidsteam. Binnen de proeftuin wordt de methodiek toepasbaar gemaakt en aangevuld met een werkwijze voor het opstellen van een verklarende analyse en de inzet van de ARIJ (een instrument voor het taxeren van de (directe) veiligheid).

In 2022 is verder gewerkt aan de inzet van de onafhankelijke toets door de Raad voor de Kinderbescherming. Dit betekent dat als er, ondanks de inzet van het Regionaal Veiligheidsteam een kindbeschermingsmaatregel nodig blijkt, de RvdK doorwerkt op de verzamelde informatie en analyse van het Regionaal Veiligheidsteam, daarop een toets uitvoert aan de Jeugdbeschermingstafel, zo weinig mogelijk aanvullend onderzoek uitvoert in de 'eigen organisatie'¹⁷ alvorens het verzoek bij de Rechtbank in te dienen. Dit versnelt en verkort het traject naar een verzoek aan de kinderrechter aanzienlijk.

¹⁵ Methodisch anders werken, zonder 'opschalen' voorkomt een maatregel die geen meerwaarde heeft om de veiligheid in gezinnen te verbeteren. Tegelijk zorgt de norm 'minder maatregelen' voor ander gedrag bij professionals.

¹⁶ Hierbij wordt altijd gekeken naar welke kwaliteiten iemand bezit en welke kennis en kunde hij/zij van de moederorganisatie meeneemt.

¹⁷ De RvdK participeert actief in het regionaal Veiligheidsteam en borgt daarmee mede de kwaliteit van onderzoek dat in het Regionaal Veiligheidsteam plaatsvindt. In hoeverre aanvullend onderzoek nodig is buiten de context van een Regionaal Veiligheidsteam is van diverse factoren afhankelijk. Hierop wordt de komende periode verder beproefd.

2) *Bouwen aan een bestendig netwerk in de domeinen zorg en veiligheid*

De proeftuin in FoodValley heeft als uitwerkingsvraagstuk de aansluiting met de volwassen-GGZ. In de praktijk merken we in de casuïstiek dat niet alleen expertise vanuit de GGZ nodig is, maar ook vanuit de verslavingszorg en de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Half juni startte een ontwikkelgroep bestaande uit een professional, gedragswetenschapper en teamleider van het Regionaal Veiligheidsteam, een lid van de projectgroep en de stuurgroep, een professional en de coördinator van het interventieteam van de gemeente Ede, een teamleider van JbG, twee leden van het landelijk programmateam en de projectleider van de regionale pilot MDA++. Met deze groep is als eerste bepaald waaraan, op basis van de casuïstiek vanuit de volwassen-GGZ, behoefte is en wat er in de omgeving reeds gebeurt rond deze aansluiting. Uitgangspunt is daarbij dat er zoveel mogelijk verder wordt gewerkt op/ aangesloten bij verbindingen en afspraken die er in de regio FoodValley al zijn, bijvoorbeeld vanuit het interventieteam in Ede en Veenendaal en de pilot MDA++.¹⁸ Na de zomer zijn de eerste contacten gelegd met drie GGZ-aanbieders in de regio: Pro Persona, GGZ Centraal en Iriszorg. Zij zijn bereid deel te nemen aan casuïstiekbesprekingen en op consultatiebasis ondersteuning te bieden aan de professionals van het Regionaal Veiligheidsteam. Hiermee wordt de komende tijd ervaring opgedaan. De ambitie is deze 'beproevingen' vervolgens verder te operationaliseren in praktische werkafspraken tussen de domeinen.

Halverwege 2022 startte de pilot MDA++ in de gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel.¹⁹ Deze pilot bestaat uit een interventiepakket en gaat voor de subregio West Veluwe Vallei van FoodValley²⁰ tien huishoudens ondersteunen die kampen met de meest ernstige en complexe problematiek. Ook hierbij is het de bedoeling dat de lokale professional in de lead blijft, er gewerkt wordt volgens de Top 3-methodiek en er expertise toegevoegd gaat worden, denk aan het opstellen van een verklarende analyse en de inzet van procesregie.

Rond deze pilot wordt door de projectleider gewerkt aan het opbouwen van een flexibele schil van zorgaanbieders die snel beschikbaar zijn in casuïstiek. Nadat aanvankelijk de pilot MDA++ was aangehaakt bij het Zorg- en Veiligheidshuis is eind 2022 besloten de pilot bij de proeftuin²¹ onder te brengen. Dit past bij de vervlechting van het programma Geweld Hoort Nergens Thuis en het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming die zowel landelijk als regionaal gaande is. Beide programma's staan voor een systemische aanpak en 0-100 werken.

3) *Een lerende omgeving: gericht werken aan kwaliteitsverbetering*

Binnen de proeftuin wordt met elkaar gewerkt aan een lerende omgeving: *'Een context waarin leren leuk en uitdagend is, fouten maken mag, waarin we beter willen worden in wat we doen en we telkens toetsen of onze inspanningen resultaat hebben voor kinderen en ouders'*. Kortom, het streven is een excellent Regionaal Veiligheidsteam te worden. Het werken aan kwaliteitsverbetering in het handelen van professionals gebeurt in het dagelijks werk, tijdens de bespreking van casuïstiek, in individuele werkbegeleiding door de teamleider en gedragswetenschapper en in werkbijeenkomsten, onder andere op basis van de feedback die door StoryConnect bij ouders en lokale professionals wordt verzameld. In 2022 hebben projectleiders, teamleiders, gedragswetenschappers en teamleden

¹⁸ Proeftuin FoodValley – Uitwerkingsvraagstuk 'Aansluiting volwassen-GGZ', notitie versie 8 september 2022.

¹⁹ En de gemeente Wageningen, maar die valt niet onder de jeugdhulpregio FoodValley.

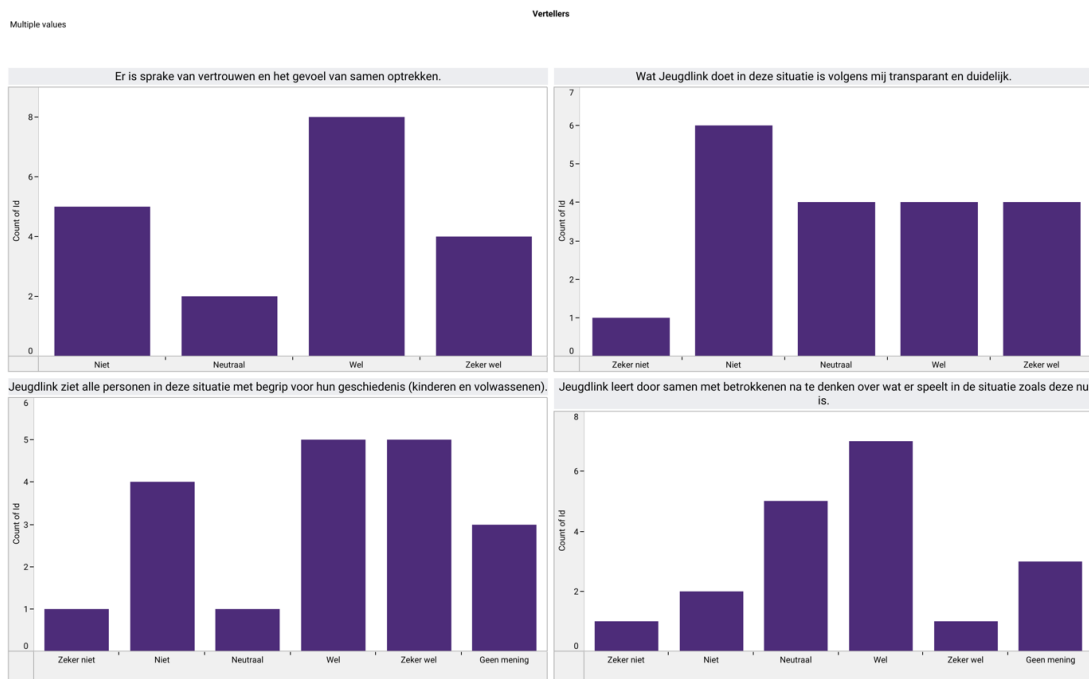
²⁰ Dit betreft de Gelderse gemeenten van de regio FoodValley.

²¹ Hiermee wordt de brede scope van de proeftuin bedoeld, in hoeverre dit in de toekomst invloed heeft op de samenstelling van een Regionaal Veiligheidsteam moet blijken in 2023 en verder.

binnen de proeftuin gewerkt aan het gezamenlijk bepalen van een ‘norm’ voor kwalitatief goed werk. ‘Wanneer vinden we dat we ons werk goed doen, en we ons als proeftuin voldoende onderscheiden ten opzichte van het huidige stelsel waar we verandering in willen zien?’ Deze norm creëerde een collectieve ontwikkelingsrichting en een basis voor reflectie en sturing.

Resultaten over 2022: feedback van ouders en lokale professionals

Rond de zomer van 2022 heeft StoryConnect verhalen opgehaald bij 11 ouders en 8 lokale professionals in Ede. Deze verhalen zijn ervaringen met het Regionaal Veiligheidsteam/Jeugdlink in Ede die zijn ‘blijven hangen’. Het idee is om op deze manier een vergelijking te maken tussen het werk zoals bedoeld, en het werk zoals de ouder of de lokale collega dat beleeft. Het regionaal veiligheidsteam in Ede beoogt te werken vanuit vertrouwen en partnerschap, transparantie, systeemgericht en lerend. Een toets van deze vier uitgangspunten levert het volgende beeld op.

De 19 opgehaalde verhalen zijn in een werksessie binnen het Regionaal Veiligheidsteam nader geanalyseerd, door te kijken naar de emoties, overtuigingen, sterktes en zwakten die door de verhalen klonken.

Drie voorbeelden van verhalen:

“Ik heb niet echt kennisgemaakt met team Jeugdlink. Mijn ex kreeg al ondersteuning en ik sta er een beetje naast. De ontmoeting die ik met team Jeugdlink had ging als volgt: naam vertellen en direct naar het zakelijke onderwerp toe wat we moesten bespreken met elkaar. Ik had liever een meer humane eerste kennismaking gehad. Dat is voor mij vooral belangrijk omdat ze toch regie hebben over de situatie.” (ouder)

“Ik ervaar de ondersteuning van team Jeugdlink als heel prettig. De persoon is heel open die me begeleid, eerlijk en ik voel me heel erg gesteund. Ik mocht ook een paar gesprekken alleen hebben en dat was zoooo fijn. Er was een keer dat ik om 8 uur belde en de telefoon werd gewoon opgenomen. Er was een luisterend oor, er was tijd voor mijn vragen, ik kreeg adviezen. Hierdoor ervaar ik bijna geen drempel om contact op te nemen. Terwijl ik vooraf dacht door alles wat in team Jeugdlink zit dat het wel eens moeilijk zou kunnen zijn om met hen in deze fase een weg te vinden. Na een issue die ik heb besproken wordt er ook op teruggekomen in een gesprek met mijn ex en dan wordt ik beschermd. Dat voelt erg goed.” (ouder)

“Ik vind de samenwerking en kennis/expertise erg prettig! Ik heb we gemerkt dat in het proces van de samenwerking er nog wel ruimte ligt om sneller/daadkrachtiger vervolgspraken te maken met elkaar. Door alle drukke agenda’s (en werkdagen) is dit soms erg lastig, heb ik ervaren. Waardoor het soms te lang duurt voor er weer een vervolgspraak is mijns inziens. Omdat Jeugdlink wordt benaderd als er zorgen zijn waar concretere afspraken/signalen naar voren moeten komen, en door het lange wachten wat ik heb ervaren, vind ik dit lastig en zie ik ruimte voor verbetering.” (lokale professional)

De werksessie leidde tot een aantal speerpunten voor het team:

1. Ouder(s) vragen aan te sluiten bij MDO’s, expliciet vragen naar voorgaande hulp en wat hen daarin wel/niet geholpen heeft.
2. Gezamenlijk formuleren heldere introductie Regionaal Veiligheidsteam: wie zijn we, wat komen we doen?
3. Focus op het opstellen van een verklarende analyse, mét de gezinsleden.
4. Tijdens start-MDO expliciteren verwachtingen ouders, professional lokaal team en Regionaal Veiligheidsteam.
5. Regelmatig feedback vragen aan ouders en collega’s van het lokaal team.

Het faciliteren van de professionals binnen de proeftuin en het creëren van draagvlak voor de proeftuin binnen hun moederorganisaties is een aandachtspunt. Het streven is met het Regionaal Veiligheidsteam een team te creëren waar professionals echt ‘bij’ horen, waar ze kunnen sparren en leren, inhoudelijke uitdaging vinden en werkplezier ervaren. Tegelijkertijd blijft een aantal van hen worstelen met de verhouding tot de moederorganisatie en de aandacht die dat vraagt van hen en/of de eisen die daar aan hen gesteld worden. Professionals die in een Regionaal Veiligheidsteam werken missen (in meer of mindere mate) draagvlak voor de proeftuin in hun oorspronkelijke team en organisatie, hebben het gevoel alleen te pionieren en iets te doen wat geen/weinig van hun collega’s aantrekkelijk vinden. Daarbij speelt ook de zorg van (een aantal) betrokken organisaties dat kwaliteit in een Regionaal Veiligheidsteam achteruit gaat als expertise verloren raakt, bijvoorbeeld door te sterk in te zetten op een generalistisch Regionaal Veiligheidsteam.

De arbeidsproblematiek in alle organisaties binnen de jeugdhulp en jeugdbescherming in de regio speelt hierbij zeker een rol; het is alle zeilen bijzetten voor organisaties om toe te komen aan de huidige kerntaken. Dit maakt het niet gemakkelijk ruimte te voelen voor een nieuwe beweging. Tegelijkertijd is er in de omgeving, op regionaal en landelijk niveau consensus over de onhoudbare situatie van het huidige stelsel van jeugdbescherming. Hoewel de uitgangspunten van het toekomstscenario leidend gaan worden in de toekomst, zijn de omstandigheden hier naar toe te

bewegen op alle fronten moeilijk. Om in de regio FoodValley voortvarend te kunnen voortzetten en uitbreiden is minimaal vergroting van het interne draagvlak binnen de betrokken organisaties nodig en ook realisme; een proeftuin is geen *quick win*. Draagvlak is zowel nodig voor de huidige organisaties die het Regionaal Veiligheidsteam bemensen, als voor de gemeentelijke lokale infrastructuur. Ook lijkt er nog geen sprake van een hechte, collectieve ambitie bij de betrokken partners vertegenwoordigd in de stuurgroep, mede het gevolg van het later instappen van een aantal deelnemers en een gemiste concreetheid/gezamenlijkheid in de na te streven ambitie. Met de stuurgroep is over dit knelpunt in de bijeenkomst van november gesproken.

Er is afgesproken de komende tijd ieders positie en belangen te verkennen, actief aan de slag te gaan met het formuleren van een collectieve ambitie en het inrichten van een gezamenlijke netwerksturing hierop.

3) Vijf inhoudelijke speerpunten voor 2023

Op basis van de behaalde resultaten in 2022, de knelpunten die worden gesignaleerd en de ambities van het toekomstscenario zijn voor de proeftuin Foodvalley in 2023 een vijftal speerpunten geformuleerd. Deze zijn in samenspraak met de FoodValley gemeenten en de betrokken partners vastgesteld. Hieronder volgt een toelichting per speerpunt. De uit te voeren acties per speerpunten volgen in de volgende paragraaf.

1) *Versterken lokale infrastructuur in betrokken gemeenten*

Met de verschillende betrokken gemeenten kijken we wat nodig is om hun lokale infrastructuur zodanig door te ontwikkelen dat ze gaan voldoen aan het niet-vrijblijvende landelijk kader voor Lokale Teams, dit gaat onder andere over het werken aan onveiligheid. Dit betekent veelal dat lokale professional zelf onveiligheid in beeld kunnen brengen, de Top 3-methodiek toepassen, een veiligheidsplan kunnen opstellen en interventies gericht op het vergroten van de veiligheid kunnen uitvoeren. Indien ze vastlopen of niet goed weten hoe verder, halen ze het Regionaal Veiligheidsteam erbij. Dit betekent iets voor de inhoud en intensiteit van het werk van lokale teams; 'je bent van veiligheid en laat niet los, ook niet als het spannend is'. Er zijn regionaal al stevige stappen in gezet, bovendien vormen preventie en een sterk lokaal team een van de speerpunten in de FoodValley. 'We zetten zo vroegtijdig en lokaal mogelijk in, wat er ook nodig is'. Tegelijkertijd constateren we lokale verschillen, waarbij niet het doel is de structuur in de regio te uniformeren, maar wel te komen tot een gelijk kwaliteitsniveau en gelijke slagkracht. Daarbij streven we naar een integrale blik op vraagstukken van inwoners en erkennen we dat er grenzen zitten aan de professional als generalist; niet iedereen kan alles alleen oplossen.

2) *Doorontwikkelen en verbeteren van de kwaliteit van het Regionaal Veiligheidsteam FoodValley*

Het Regionale Veiligheidsteam integreert in toenemende mate een groot aantal taken en functies van VT, RvdK²² en de GI's. In 2023 gaan we meer en meer de huidige diensten van deze organisaties in het team samenbrengen (denk aan: onderzoek en Voorwaarden & Veiligheid van VT en het uitvoeren van kinderbeschermingsmaatregelen). Lokaal professionals hoeven dus niet meer 'te kiezen', en trekken samen op met de professional van het veiligheidsteam. De verschillende onderzoekstaken van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instelling voor Jeugdbescherming zijn geïntegreerd in aanvulling op wat het lokale team reeds met de gezinsleden in beeld heeft gebracht.

Naast vereenvoudiging van de structuur is een verdere kwaliteitsverhoging van het denken en handelen in het veiligheidsteam nodig, denk dan aan: meer focus op het werken vanuit verbinding, open en 'oordeellose' benadering van ouders en collega's, feitelijke informatieverzameling uitmondend in een gezamenlijke en expliciete analyse en beoordeling. In 2022 zijn we daarmee gestart door de focus te leggen op twee speerpunten: bejegening en een verdiepende, verklarende analyse.

²² Voor de RvdK betekent dit het uitvoeren van een deel van de civiele taken in een Regionaal Veiligheidsteam. Vooralsnog blijft het indienen van een rekest naar de rechtbank voorbehouden aan de RvdK. Dit geldt b.v. ook voor centraal georganiseerde triage en crisisdiensten van VT/ JBG.

Met de lokale teams gaan we meer en meer de Top 3-methodiek gebruiken als gezamenlijke taal en werkwijze voor het kijken naar veiligheid²³. Een essentieel onderdeel van kwaliteitsverbetering is de inzet van de ervaringsdeskundige, waarmee is geëxperimenteerd in 2022. Deze inzet kan zowel waardevol zijn in beleidsontwikkeling, als spiegel in teamoverleg/ casuïstiek als ‘op de bank bij het gezin’, om nog beter aan te kunnen sluiten.

3) *Verbreiding doelgroep naar 0-100*

In 2022 hebben we gewerkt aan de verbreding door ons te richten op kinderen en hun ouders met eigen problematiek. In de aansluiting met de volwassen-GGZ zijn met een ontwikkelgroep de eerste stappen gezet. Binnen de Gelderse gemeenten is met de pilot MDA++ gebouwd aan een flexibele schil van relevante partners in de volwassenzorg die beschikbaar zijn voor consultatie en advies, ook voor het Regionale Veiligheidsteam. Ook in het Utrechtse deel onderzoeken we de verbinding met Zorg en Veiligheid, ‘integrale toegang’ en partners in de volwassenzorg. De verbreding van 0-100 betekent op termijn dat onze proeftuin zich ook gaat richten op huishoudens zonder kinderen, en er aandacht is voor de overgang van jongeren naar de volwassenzorg als ze 18 jaar worden (overgang 18-/18+). Vanzelfsprekend is hier een rol weggelegd voor de WMO²⁴, waar veel kennis en ervaring is rond het werken met volwassenproblematiek in de lokale structuur. Daarbij onderzoeken we op welke manier de WMO de kennis en ervaring kan toevoegen aan het Regionaal Veiligheidsteam en zelf ook de expertise van dat team erbij kan halen in 18+ casuïstiek.

4) *Een integrale, brede blik als belangrijkste pijler van professionele identiteit in de kind- en gezinsbescherming*

Van belang is dat alle professionals die werken met huishoudens waar onveiligheid speelt een brede, integrale blik ontwikkelen. Dit betekent dat ze niet alleen kijken naar de ontwikkeling en opvoeding van kinderen, maar ook zien hoe eigen problematiek van de ouders, bestaansonzekerheden en problemen op andere leefgebieden bijdragen aan onveiligheid. Dit is een vernieuwde invulling van de beroepsidentiteit van jeugd- en gezinsprofessionals. Hun huidige focus ligt sterk op opgroeien en opvoeden en het vergroten van de veiligheid via het beschermen van de kinderen, terwijl het effectiever kan zijn gericht te werken aan de problematiek van een ouder of het vergroten van de bestaanszekerheid. Deze blik betekent vervolgens niet dat de professionals die lokaal werken of in het Regionaal Veiligheidsteam ook alles moeten kunnen en doen. Van belang is vanuit deze blik de verbinding te leggen met de juiste collega’s binnen de lokale gemeenten (zoals Werk & Inkomen) en overige instanties. Ook de inzet van de ervaringsdeskundige, waarmee is geëxperimenteerd in 2022 valt daaronder. Deze inzet kan zowel waardevol zijn in beleidsontwikkeling als ‘op de bank bij het gezin’.

5) *Ontwikkeling van huidige organisaties naar een toekomstbestendige netwerksamenwerking*

De komende drie jaar zal de aandacht uitgaan naar het verder verbreden en uitbouwen van het Regionale Veiligheidsteam. Dit vergt nodig de nodige inspanning, het is een gezamenlijke zoektocht hoe het toekomstscenario door professionals van VT, RvdK en GI’s kan worden omarmd, zeker gezien de huidige turbulentie bij met name de GI’s.

²³ Hierbij geldt dat professionals van het Regionaal Veiligheidsteamsoms meer specialistische diagnostiek nodig zullen hebben en daarbij andere professionals moeten ‘bijschalen’.

²⁴ In sommige gemeenten wordt integraal samengewerkt tussen WMO en Jeugd, in andere gemeenten is de organisatie meer apart van elkaar.

Nodig is dat de betekenis van de nieuwe, integrale werkwijze binnen de proeftuin voor de huidige drie organisaties verder uitgewerkt wordt. Daarbij spelen vragen als: 'Hoe kunnen de huidige betrokken organisaties (RvdK, VT, GI's en lokale teams) sterke en open in een netwerk samenwerken met een collectieve, toekomstgerichte missie?

Wat vraagt een integrale werkwijze, gebaseerd op het toekomstscenario in de nabije toekomst van de huidige professionals en leidinggevenden van de betrokken organisaties? Hoe komen we tot een gezonde werkomgeving die inspireert?'

Tot slot; de inschatting in de regio FoodValley is dat er steeds meer werk naar de proeftuin komt en werk zich deels verplaatst. Dit vraagt op allerlei vlakken flexibiliteit en wendbaarheid van partnerorganisaties (zowel van de moederorganisaties en lokale teams), die veel verder gaat dan een zorg over extra 'overheadkosten'. We verwachten dat met de toestroom naar het Regionale Veiligheidsteam de capaciteit gestaag uitbreiding nodig heeft en willen in de twee huidige projectteams (Gelderland en Utrecht²⁵) dit proces volgen en anticiperen waar nodig²⁶.

De regio FoodValley en de partners staan niet alleen in dit proces; we voornemens om naast landelijke samenwerking, meer samen te werken met- en af te stemmen op - aanpalende proeftuinen. In Gelderland zijn drie andere proef/toekomsttuinen in ontwikkeling in de regio's Nijmegen/Gelderland Zuid, Arnhem/Centraal Gelderland en Noord en Oost Gelderland. Met deze projectleiders is op regelmatige basis contact en afstemming. De Utrechtse partners zijn ook betrokken in de proeftuinen in Utrecht-Stad en Utrecht West en in Flevoland.

In de volgende paragraaf worden de activiteiten voor 2023 en verder per speerpunt geschetst. De proeftuin FoodValley kiest er nadrukkelijk voor deze activiteiten in goed overleg met de partners te faseren en daarbij de landelijke en (boven)regionale ontwikkelingen in ogenschouw te nemen. Het veranderproces zien we dan ook als een inhoudelijke beweging, samen met onze partners. In het eerste kwartaal staat vooral het uitbouwen van de beproevingen centraal, in samenhang met de dialoog over de verplaatsing van werkzaamheden naar de proeftuin.

²⁵ Hier werken management van betrokken organisaties, beleid, teamleiders en de projectleiders samen aan het mogelijk maken van de proeftuin.

²⁶ Dit kan ook betekenen dat het huidige Regionaal Veiligheidsteam de grenzen moet aangeven aan lokale teams en partners. Een gezond werkklimaat prefereert dan boven sneller 'opschalen' dan realistisch.

4) Activiteiten in 2023 en verder

Per speerpunt geven we hieronder weer welke van de lopende activiteiten we vervolgen en welke we gaan opstarten in 2023, bij een aantal geven we een doorkijkje naar de jaren erna. Samen met de Stuurgroep Proeftuin FoodValley²⁷ bepalen we zoals gezegd de prioritering.

1) Versterken lokale infrastructuur in betrokken gemeenten

- ◆ We brengen met iedere gemeente in kaart welke aspecten uit het kwaliteitskader ‘werken aan onveiligheid’ voor Lokale Teams in de betreffende gemeente versterking behoeven. We benutten hiervoor de eerder gemaakte kwaliteitsscan uitgevoerd binnen het programma Geweld hoort Nergens Thuis, als de gemeente deze heeft uitgevoerd.
- ◆ In overleg met de zeven gemeenten uitwerken van de benodigde versterking en deskundigheidsbevordering van hun lokale teams. Daarvoor zijn mogelijkheden als het aanvullend trainen van lokale professionals in de Top 3-methodiek, het delen van de kennis in het veiligheidsteam over het uitvoeren van een verklarende analyse en het bieden van consultatie en advies vanuit het Regionaal Veiligheidsteam.
- ◆ Het investeren in- en betrekken van het netwerk van gezinnen verdient blijvende aandacht, zowel in vaardigheden van professionals als qua benodigde (tijds)investering die hiervoor bij aanvang nodig is.

2) Doorontwikkelen en verbeteren van de kwaliteit van het Regionaal Veiligheidsteam FoodValley

- ◆ In 2023 en 2024 gaan we verder met de focus op ‘erbij halen’ (in plaats van doorverwijzen en opschalen), het in duo optrekken van lokale professional en professional van het veiligheidsteam, het uitvoeren van elkaars taken²⁸ binnen het Regionaal Veiligheidsteam, waaronder bijvoorbeeld het uitvoeren van kinderbeschermingsmaatregelen.
- ◆ Doorontwikkelen van de positie van de Jeugdbeschermingstafel en de onafhankelijke toets door de Raad voor de Kinderbescherming, verder aanscherpen en uitwerken van de onafhankelijke toets (wat is de benodigde expertise, hoe kijken gezinnen naar ‘onafhankelijkheid’, wat zijn de verwachtingen rond toetsing en hoe wordt daar uitvoering aan gegeven).
- ◆ Versterken van het methodisch handelen met de Top 3-methodiek, een model voor een verklarende analyse en de ARIJ. Met de teams ontwikkelen van een werkwijze met deze ingrediënten, verdiepend analyseren van de beschikbare informatie, onderbouwen van de te nemen besluiten en het handelen met behulp van de beschikbare kennis uit relevante richtlijnen.
- ◆ Verder werken aan en uitvoeren van een ‘norm voor goed werk/inhoudelijke uitgangspunten’, deze gaan onder andere over de bejegening en informatievoorziening richting gezinnen. De proeftuin is gestoeld op zowel kwaliteit van het werk en bejegening, als versimpeling van het werk. We willen hiermee ook gehoor geven aan de oproep van ouders en kinderen aan de huidige jeugdbescherming (in brede zin).
- ◆ Daarbij is het van belang dat er aandacht is voor werkwijze van lokale teams en Regionaal Veiligheidsteam, waarbij meer zicht komt op rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, met name richting inwoners.

²⁷ Bestaande uit bestuurders betrokken organisaties, wethouders, ambtelijk opdrachtgever en projectleiders.

²⁸ Rekening houdend met geldende wettelijk kaders, waarbij tegelijkertijd maximaal de ruimte in zal worden gezocht.

3) *Verbreiding doelgroep naar 0-100*

- ◆ Opbouw van een schil met partners in de volwassenenzorg in het Utrechtse deel van FoodValley, die voor het Regionaal Veiligheidsteam beschikbaar zijn voor consultatie en advies (bijvoorbeeld de WMO en GGZ-partners).
- ◆ Opname van de pilot MDA++-aanpak in West Veluwe Vallei in de proeftuin FoodValley. Deze pilot loopt nog anderhalf jaar door. In de proeftuin stemmen we de werkwijzen op elkaar af en ontwikkelen deze parallel verder, en onderzoeken we verder voor welke gezinnen/huishoudens de MDA++-aanpak daadwerkelijk tot verbetering leidt. Wat betreft de Utrechtse aanpak MDA++ maken we verbinding en wisselen we *good practices* uit.
- ◆ Afstemming met en opbouwen van samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuizen in de regio West-Veluwe Vallei en Utrecht. De inschatting is dat de huishoudens en gezinnen waar we mee te maken krijgen deels overlappen. Met hen onderzoeken we in casuïstiek verder hoe de samenloop van zorg en straf effectiever kan leiden tot veiligheid in gezinnen/huishoudens.
- ◆ Afstemming met en (verder) opbouwen van samenwerking met de interventieteams van de gemeenten Ede en Veenendaal. Ook met hen hebben we deels overlap in casuïstiek en onderzoeken we hoe we elkaar kunnen versterken richting gezinnen en huishoudens.

4) *Een integrale, brede blik als belangrijkste pijler van professionele identiteit in de kind- en gezinsbescherming*

- ◆ Binnen de proeftuin FoodValley gaan we in 2023 aan de slag met de Doorbraakaanpak van het Instituut voor Publieke Waarden²⁹. Met hen gaan we in tot maximaal 50 casus een doorbraak forceren en maatwerk realiseren waar nodig, bijvoorbeeld om bestaanszekerheid mogelijk te maken.
- ◆ In het kader van de (Gelderse³⁰) Verbeteragenda Jeugdbescherming vonden er in 2022 twee bijeenkomsten plaats van lokale professionals en professionals werkzaam binnen de jeugdbescherming. De bijeenkomsten continueren we in 2023 en 2024 en verhogen ze tot vier per jaar. Tijdens deze bijeenkomsten komen vraagstukken aan de orde die leven bij professionals die werken aan veiligheid in gezinnen/huishoudens. Tijdens deze bijeenkomsten zullen we telkens aandacht besteden aan een aspect van deze brede blik. Ze zijn tevens bedoeld als podium voor alle organisaties om de aantrekkelijkheid van het werken in proeftuinen te vergroten.
- ◆ Parallel hieraan speelt immers het vraagstuk van de arbeidsproblematiek binnen de jeugdbescherming waaraan binnen het Gelderse Bovenregionale Expertisenetwerk (BOEG) aandacht wordt besteed. Hoe maken we het werken binnen het jeugd- en veiligheidsdomein aantrekkelijk? Hoe versterken we het werken vanuit een brede, systemische blik? Wat is daarvoor voorwaardelijk nodig? We sluiten waar mogelijk aan bij de initiatieven die vanuit het expertisenetwerk ontplooid worden om

5) *Ontwikkeling huidige organisaties naar een toekomstbestendige netwerksamenwerking*

- ◆ Begin november 2022 hebben we in de stuurgroep van de proeftuin afgesproken een verkennende ronde uit laten voeren door een externe adviseur.

²⁹ De ene gemeenten in de regio reageert hier enthousiaster op dan de andere. We zullen deze methode in aantal gemeente beproeven, de invoering van deze methode is geen doel op zich.

³⁰ In FoodValley inclusief Renswoude, Rhenen en Veenendaal.

De bedoeling is alle belangen, posities, kansen en bedreigingen die stuurgroep leden ervaren te expliciteren en te komen tot een gezamenlijke, collectieve ambitie voor de kind- en gezinsbescherming in de regio. Deze gedragen ambitie is de basis waarop de benodigde verandering regiobreed kan worden ingezet.

- ◆ In een volgende stap agenderen we het vergroten van het draagvlak voor het toekomstscenario in de gehele regio, zowel bij professionals als leidinggevendenden. Wat is er nodig om de nieuwe, integrale werkwijze gebaseerd op het toekomstscenario voor alle professionals die werken aan onveiligheid in gezinnen/huishoudens aantrekkelijk te maken? Welke activiteiten zijn hiervoor nodig? We benutten voor de uit te voeren acties in ieder geval de vier regiobrede bijeenkomsten binnen de Verbeteragenda Jeugdbescherming.
- ◆ Met de twee projectteams en de stuurgroep van de proeftuin werken we een stappenplan uit hoe de verandering te realiseren het toekomstscenario leidend te laten zijn binnen de kind- en gezinsbescherming in FoodValley. Wat vraagt dit van de professional van de toekomst die werkt aan onveiligheid in gezinnen? Wat vraagt dit van de aansturing van de professionals? En hoe worden deze professionals gefaciliteerd door open organisaties in een netwerksamenwerking? Bestuurders willen graag handen en voeten aan een lerend klimaat binnen hun organisaties, waarbij er niet wordt afgerekend op 'fouten'.
- ◆ We zoeken hierbij ook de verbinding met andere Gelderse proeftuin/toekomsttuinen en de proeftuinen in Utrecht-stad, Utrecht West en Flevoland.
- ◆ In 2023 gaan we aan de slag met een plan hoe vanuit de huidige organisaties actief in de regio FoodValley toe te werken naar de toekomstige situatie met Regionale Veiligheidsteam. Hoe gaan we fasegewijs toewerken van de huidige naar de toekomstige situatie, wat vraagt dit van gemeenten/regio en de organisaties zelf?

5) Begroting

De financiering van het eerste kwartaal van 2023 komt uit het restant van de rijkssubsidie over 2022. De onderstaande begroting is gebaseerd op activiteiten van 1 april 2023 tot 1 april 2024. Daarbij is rekening gehouden met een scenario van lichte groei van de Regionale Veiligheidsteam (en uren teamleiding en gedragswetenschapper), training en scholing van zowel lokale professionals als professionals in het veiligheidsteam en continuering van de projectleiding.

Compensatiekosten gedetacheerde professionals VT en RvdK in twee teams ³¹	€ ██████████
Inzet professionals Gecertificeerde Instellingen in twee teams	██████████
Teamleiders twee teams ³²	██████████
Gedragswetenschappers twee teams ³³	██████████
Projectleiding ³⁴	██████████
Vergoeding ervaringsdeskundigheid ³⁵	██████████
Doorontwikkelkosten monitor (inzet StoryConnect)	██████████
Deskundigheidsbevordering professionals, zowel lokaal als veiligheidsteam ³⁶	██████████
Doorontwikkeling, deskundigheidsbevordering met veiligheidsdomein, inclusief vervlechting pilot MDA++ en proeftuin ³⁷	██████████
Kosten ICT, doorontwikkeling/integratie cliëntvolgsystemen en plannen van aanpak ³⁸	██████
Faciliteiten (onder andere zaalhuur)	██████████
Overig en onvoorzien (onder andere accountantskosten)	██████████
Totaal³⁹	██████████

³¹ Dit betreft de een compensatie van de inzet van professionals van VT en de RvdK uit Gelderland en Utrecht in de regio. Net als in 2022 wordt de inzet van professionals uit GI's (JbG, WSS JBJR en Samen Veilig Midden-Nederland) gefinancierd uit de reguliere middelen in de regio FoodValley (middels het product Actieve Consultatieve Dienstverlening door de GI's aan lokale teams – hiervoor worden voor 2023 nog aanvullende afspraken gemaakt met de GI's).

³² In 2022 is respectievelijk 32 uur teamleiding voor Gelderland begroot en 12 uur voor Utrecht. We zien een snellere toestroom van casuïstiek in de Utrechtse gemeenten ontstaan en betrekken de teamleiders evenredig bij doorontwikkeling van de proeftuin. Derhalve zetten we voor 2023 in op 16 uur teamleiding voor de Utrechtse gemeenten.

³³ Net als voor de teamleider, reserveren we in 2023 meer uren gedragswetenschapper in het Utrechts werkgebied. De gedragswetenschappers zijn inzetbaar in beide werkgebieden en hebben een evenredig aandeel in b.v. methodiekontwikkeling.

³⁴ Dit gaat uit van 40 uur projectleiding per week, gemiddeld. Vanuit deze uren wordt ook de verbinding gemaakt met overige proef/ toekomsttuinen en de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming.

³⁵ Dit bedrag biedt de mogelijkheid om de meerwaarde van de inzet van ervaringsdeskundigheid nog verder te verkennen en op incidentele basis in te zetten. Een structurele inzet van een ervaringsdeskundig team is nog niet voorzien in deze begroting.

³⁶ Dit sluit aan op speerpunt 'versterken lokale teams' en de gehele proeftuit volgens dezelfde invalshoek kunnen laten werken.

³⁷ Dit vooral op speerpunt 'verbreden 0-100', dit is inclusief een bijdrage die nodig voor de pilot MDA++ in West Veluwe Vallei (zij komen een klein bedrag tekort, het meeste wordt betaald door gemeenten voor de pilot die 1,5 jaar loopt).

³⁸ Om een aantal slagen te kunnen maken in de digitale ondersteuning, is het resterende bedrag uit 2022 voldoende.

Mochten de ontwikkelingen landelijk en binnen de proeftuinen in 2023 aanleiding geven om met 'integratie van klantvolgsysteem' ed. aan de slag te gaan, dan zijn daarvoor nu geen middelen begroot (additionele kosten zijn PM).